

לפי מחקרים - מטופלי IBD מקבלים טיפול רפואי כוללני פחות טוב מאשר בני גילם הבריאים

רופא המשפחה המודרני אינו "פקיד רפואי" אלא רופא מיומן המתמחה במתן טיפול מקיף המותאם לצרכי החולה

רופא המשפחה אינו תחליף לרופא הגסטרו, או להיפך - "טובים השניים מן האחד"

The Israel Foundation for Crohn's Disease and Ulcerative Colitis
 המוסד הישראלי לחולי קרוהן וקוליטיס אולצרוזית
 המיכה • מידע • זכויות • מחקר

רופא המשפחה ומטופלי IBD – הרבה יותר מסתם פקיד...

ד"ר גליה מאירי
 מומחית ברפואת משפחה, מכבי שירותי בריאות
dr.meiry@gmail.com

הרצאה אינטרנטית (נובמבר) - מאי 2013

מצבים דחופים

חום גבוה

- שכיח מאד אך מדיאג, בעיקר תחת טיפול מדכא חיסון
- לרב מחלות זיהומיות פשוטות שרופא המשפחה פוגש יומיום (ולא סיבוך בטני או מחלה אקזוטית).
- סיפור המקרה (אנמזה) ובדיקה גופנית +/- מעבדה והדמיה יכולים לכוון לאבחנה הנכונה...

על מה נדבר ?

- מצבים דחופים – חום, כאבי בטן
- בעיות נלוות – חסר ברזל, חסר B12, אוסטאופורוזיס
- איזון כאבים
- רפואת שגרה ורפואה מונעת
- התמודדות עם מחלה כרונית
- מנהלה ואישורים, זכויות מטופלי IBD
- איך לבחור רופא משפחה טוב ?

בעיות נלוות ל-IBD

אנמיה מחסר ברזל

- בעיית ספיגה + איבוד דם < שכיח מאד !!!
- חולשה, דפיקות לב, סחרחורות, חוורון
- אבחנה: ספירת דם (לא רק המוגלובין), מאגרי ברזל (ריווי טרנספרין)
- אפשרויות טיפול:
 - תוסף פומי - עצירות. ניסוי טעייה. תכשירי ברזל קל, תכשירים טבעיים.
 - עירוי Venofer - סדרה של 5-8 עירוים באשפוז יום (כולל test).
 - עירוי Ferinject - 2 מנות, פעם בשנה (פחות זמן, דקירות). (עדיין) לא בסל הבריאות. 750-2500 ש"ח.

כאבי בטן

- אבחנה מבלדת רחבה מאד.
- האם הבעיה חמורה או דחופה ?
- בירור ראשוני - בדיקה גופנית, מעבדה בסיסית, בדיקות הדמיה. (הסבר לגבי מהות הבירור).
- מיון עכשיו ? רופא גסטרו בהקדם ? משככי כאבים ומעקב ?

ירידה בצפיפות עצם (אוסטאופורוזיס)

- שכיח למדי. תת-אבחון, תת-טיפול. השלכות ארוכות טווח.
- בדיקת צפיפות עצם – הפניה לבדיקה, ופרשנות נכונה
- תזונה - סידן, תוסף ויטמין D (אם נחוץ)
- פעילות גופנית נושאת משקל!
- טיפול תרופתי (?)
- ייעוץ אנדוקרינולוג

B12 נטר

Terminal Ileum – נספג ב- (לא) תסמיני אנמיה (...)

- מח ומערכת עצבים מרכזית
 - נימולים, רדימות
 - דכאון ושינוי מצב רוח
- תיקון החסר ע"י כדור מציצה, או ע"י זריקות (כאבות) לשריר

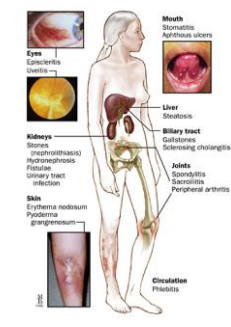
ניטור טיפול מכון IBD

- רופא משפחה לא יחליט לגבי טיפול מכון IBD (תרופה, מינון)
- מעקב אחר תסמיני ה-IBD תחת הטיפול.
- התמודדות עם תופעות לוואי של הטיפול.
- בדיקות מעבדה (מדד דלקת (CRP, ESR), אנמיה, ברזל, B12, אלבומין...)
- מעקב תרופות (ס"ד ותפקודי כבד למטופלי אימראן, מטורקסט)
- הסבר והדרכה לגבי בדיקות נדרשות ומתוכננות - מה שמוכר, פחות מפחיד ("ידע הוא כח")

תסמינים מחוץ למעי

- IBD אינה רק מחלת מעי
 - בעיות פרקים
 - בעיות עור
 - בעיות עיניים
- זיהוי ואבחון של הבעיה
- בירור ראשוני, טיפול ראשוני
- הפניה ליועץ המתאים (סיוע בבחירת יועץ, תיאום תור)

משככי כאבים

- בחירה מושכלת מתוך מגוון אפשרויות, ניסוי וטעיה
 - עוצמת ומשך כאב, אקוטי או כרוני?
 - טיפולים קודמים? העדפת המטופל?
 - יתרונות וחסרונות של קבוצות תרופות שונות (ודרכי מתן)
- אקמול ואופטלגין**
 - די חלשים, אך בטוחים וזמינים, ללא מרשם.
 - אפשר (נוכחי) לקחת 2 כדורים יחד. עד 8 כדורים ביום.
 - אופטלגין חזלי משפיע מהר יותר. 25 טיפות=1 כדור. טעם מר.
 - תכשירים משולבים (אקמול פוקוס, או רוקסט) - חזקים יותר. מרשם.

ראו כתבה באתר העמותה

איזון כאבים

- כאבים אינם גזירה משמייים – **האינקויזיציה הסתיימה מזמן!**
- כאב אקוטי הוא **חסמן** (שיש לברר), כאב כרוני הוא **מחלה בפני עצמה**.
- איזון כאב **במקביל** לחיפוש סיבת הכאב ו/או איזון המחלה.
- עדיף (וקל יותר) **למנוע כאב** מאשר לנסות להרגיע אותו.
- רפואה משלימה**: פעילות גופנית, הרפיה, דיקור, אקופנטורה, ביופידבק... (תרופות...)

טרמדקס

- שלב ביניים בין משככי כאבים "פשוטים" לבין אופייטים.
- טיפוח (הכי מהיר), טבליית מציצה, כדורים, כדור יומי.

אופייטים

- משככי הכאבים הכי חזקים שקיימים !!!
- אינם גורמים להתמכרות !!!
- פרקוסט, אוקסיקוד, אוקסיקונטין, טארגין, MCR, MIR, דורג'סיק, מתן לא פומי – מורפין (IV), פטידין (IM), פנטה, בוטרנס (מדבקה).
- האטות פעילות המעיים – מסוכן מאד כאשר יש חשד לחסימת מעי.
- זרירות בהתקף קוליטיס (סכנת שיתוק מעי חד, toxic megacolon).
- בחילות, סחרחורת, תחושת שטוש - לרב חולפות עם הזמן.

{ קאבאים רפואי ... }

נוגדי דלקת

- Non Steroidal Anti Inflammatory Drugs = NSAIDs
- כל משכך כאבים שאתם לא יודעים שאינו NSAID, הוא נכראה NSAID.
- { נורפן, אדויל, וולטרן, נקסין, אסופן, ארקוקסיה (דור חדש) }.
- תופעות לוואי: כיבים במערכת העיכול, פגיעה בכליות, עיכוב קרשה.
- NSAIDs אינם אסורים ב-IBD (בניגוד לעבר), אבל רק אם "אין ברירה".
- זריקת וולטרן - יעיל ונפוץ, אבל: NSAID, יותר זקן כלייתי, זריקה טואבת...

נוגדי עייתות

- Papaverin, Spasmalgin, Colotal ועוד...
- פועלים כנגד ההתכווציות (הכואבות) של מערכת העיכול.
- משככי כאבים חלשים למדי. ניתן לשלב עם תרופות נגד כאבים.
- נוגדי שלשולים (בעיקר Imodium) – טיפול תסמוני, לא תמיד יעיל.

חיסון שפעת – מומלץ חד משמעית!
חיסון שנתי (הזנים משתנים) בחודשים אוקטובר-נובמבר. חינם.

חיסון נגד דלקת ריאות – מומלץ.
יש לחזור על החיסון כעבור 5 שנים. חינם. הפנית רופא.

חיסון טטנוס-דיפטריה – מומלץ.
כל 10 שנים (או אם נפצע ולא חוסן ב-5 שנים אחרונות).

חיסון נגד צהבת נגיפת B – מומלץ.
דרישת-קדם לפני תחילת טיפול ביולוגי (רמיקיד, המירה).
לבדוק האם חוסן בילדות (פנקס חיסונים / נוגדנים). סדרה של 3 חיסונים.

חיסון נגד נגיף הפפילומה (HPV, חיסון לטרנט צוואר הרחם) –
מומלץ (בעיקר) לנערות ונשים לפני תחילת קיום יחסי מין. סדרה של 3 זריקות.
מוסבסד אך יקר (כ-400 ש"ח למנה). בקורב יכנס לשגרת החיסונים בכתה ח'.

חיסון מטייליז – דיון פרטני עם רופא מרפאת מטייליז, בהתאם ליעד ואופי הטיול.
חלק מחיסוני המטייליז הם חיסונים מחולשים (לדוגמה Yellow Fever).

ראו כתבה באתר העמותה

רפואת שגרה ורפואה מונעת

חיסונים

- בחולי IBD יש סיכון זיהומי מוגבר !!!
(המחלה, תת-תזונה, טיפול מדכא חיסון...)
- רק 25% ממתופלי IBD מחוסנים לשפעת.
- רק 10% מחוסנים נגד דלקת ריאות.
- חיסונים מומתים (הרב) – בטוחים לגמרי.
- חיסונים מוחלשים אסורים במדוכאי חיסון.
- רצוי להתחסן (או להשלים חיסונים) כבר עם אבחנת IBD.

זיהוי מוקדם של סרטן

סרטן מעי גס וחלחולת:

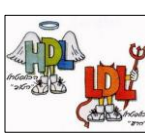

- כלל האוכלוסייה:
- החל מגיל 50
- בדיקת דם סמוי כל שנה
- קולונסקופיה כל 10 שנים

מטופלי IBD:

- סיכון מוגבר מאד!
- (רק) קולונסקופיה רגילה, עם ביופסיות אקראיות מרחבות
- כל שנתיים, החל משנה עשירית למחלה (או לפי החלטת הגסטרו)

גורמי סיכון לבביים

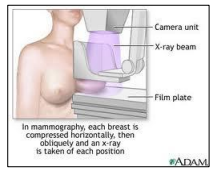
התמודדות עם מחלה כרונית

How are you feeling today?

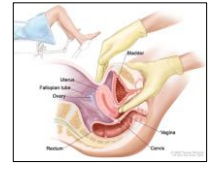

ההתמודדות עם מחלה כרונית היא משימה קשה !!
 קושי של המטופל, אך גם של המשפחה והחברים.
 מרבולת רגשות - כאב, פחד, בושה, בדידות, א-אודות, דכאון...
 חששות ודאגות - בריאות? זוגיות ומשפחה?
 לימודים ועבודה? פרנסה?
לרופא המשפחה הכשרה ייחודית לסייע בהתמודדות עם מחלה כרונית!
 הערכת הקשיים והצעת דרכי פתרון...
 שילוב אנשי מקצוע נוספים (כולל ברה"ל)...

סרטון השד

- ממוגרפיה כל שנתיים
- נשים מגיל 50 ומעלה
- בדיקת שד עצמית? כיורג שד?
- תחילת סקירה בגיל צעיר יותר?

- ## סרטון צוואר הרחם
- בדיקת PAP (ע"י הגניקולוג)
 - אחת ל-3 שנים, החל מגיל 25 (?)
 - חיסון פפילומה לא מחליף PAP!

מקורות תמיכה

The Israel Foundation for Crohn's Disease and Ulcerative Colitis
 תמיכה • מידע • זכויות • מחקר

www.ccfi.co.il
 הקו החם 03-7441391

"לחיות בשלום עם קרוהן וקוליטיס"

כמוני חברים לבריאות

גישה רבת תחומית למחלות מעי דלקתיות

תרופות

- ניפוק כל התרופות הכלולות בסל הבריאות, בעלות של 15 ש"ח או 15% ממחיר התרופה (הגבוה מבניהם). חלופה גנרית של התרופה.
- תרופות מסוימות (Remicade, Humira) מחייבות אישור מוקדם, על מנת לוודא שהמטופל עומד בקריטריונים של סל הבריאות.

בדיקות עזר

- בדיקות מעבדה ובדיקות דימות פשוטות (אולטרסאונד, צילום חזה, צילום בטן וכד')
- מכוני הקופה, כנגד הפניה.
- בדיקות מתקדמות כמו CT או MRI מחייבות אישור מוקדם של קופ"ח. ובחינת הזכאות בהתאם לסל הבריאות.

רופא המשפחה יכול לסייע בהגשת בקשה מסודרת ומונמקת לתרופה או בדיקה, (מגובה במסמכים מרופא הגסטרו) ולהעלות את הסיכוי לאישור!

כן, לפעמים גם "פקיד" (כמה מילים על זכויות מטופלי IBD)

- המרת מרשמים והפניות...
- אישורי תרופות חריגות...
- אישורים לבדיקות דימות...
- טופסי התחייבות (טופס 17)...
- הפניות למיזן...
- אישורי מחלה...
- קוד מחלה קשה...
- (מיצוי זכויות)

אישורי מחלה

- מבחינת הרופא, אין הגבלה על כמות ימי המחלה.
- אישורים ללא ביקור, או בדיעבד - לפי שיקול הרופא (יחסי אמון).

זכויות כלכליות במסגרת קופ"ח

- קוד חולה כחני** – כל מטופל IBD זכאים לקוד זה. (לודא שהזון עבוקים).
- תקרת תשלום בגין תרופות וציוד רפואי הנכללים בסל הבריאות – המטופל לא ישלם יותר מהתקרה שנקבעה (כ-800 ₪ ברבעון).
- חשוב לתכנן רכישת תרופות על מנת להינות מההטבה.
- פטור מתשלום אגרה רבעונית** – מטופלים המוכרים ע"י ביטוח לאומי עשויים להיות זכאים לפטור מהשתתפות עצמית (היטל רבעוני בגין שירותים שונים). יש לברר במשרד הסניף.
- מיצוי זכויות מול המדינה** – בסיס ע"ס הסניף

מראות חוץ וטיפול במסגרת ב"ח

- כל פניה לטיפול בב"ח דורשת התייבות של קופ"ח לתשלום (טופס 17).
- קופ"ח רשאית לסרב לנפק טופס 17 כאשר השירות קיים במסגרת הקופה, אך חייבת לנפק טופס 17 אם מדובר ב"רצף טיפול" או **הצדקה רפואית**.
- רופא המשפחה יכול לסייע בהגשת בקשה מנומקת ומגובה במסמכים.
- "אשפוז יום"** בסניפים גדולים – מתן טיפולים כדוגמת רמיקיד או עירי ברזל...

הפניה למיון

- פניה לחדר מיון עם הפנית רופא – פטור מתשלום.
- המטופל יכול לפנות לכל אחד מחדרי המיון בארץ.
- פניה למיון ללא הפניה, שאינה מובילה לאשפוז בב"ח - 734 ₪.
- פניה בשעות הלילה המאוחרות, או במצבים רפואיים מוגדרים - 176 ₪.

איך לבחור רופא משפחה ?

מקצועיות ומימנות :

- רופא שהוא מומחה ברפואת המשפחה - התמחות בת 4 שנים !
- רפואה דחופה, טיפול במחלות כרוניות, איזון גורמי סיכון.
- הכשרה ייעודית לסייע בהתמודדות עם מחלה כרונית.

קשר בין אישי :

- ללא "כימיה" זה לא יכול להצליח...
- רופא עם "ראש פתוח" שמתאים לגישתכם...

זמינות ונגישות :

- סמוך למקום מגוריכם, שעות עבודה שתואמות את הלו"ז שלכם
- ערוצי תקשורת משלימים - דוא"ל, פקס...

אין סיבה להתמיד עם רופא שלא עונה על הצרכים שלכם !!!

מנהל טיפול – CASE MANAGER

רופא גסטרו

רופאים אחרים

דיאטנית

פסיכולוג

רפואה משלימה

כאבים

פחדים

משפחה וחברים

עבודה ופרנסה

בדיקות דם MRI / CT

קולונוסקופיה

תוספי תזונה

תרופות

לרפא לפעמים לעזור בדרך כלל לנחם תמיד

